

Fiskar-Kalle

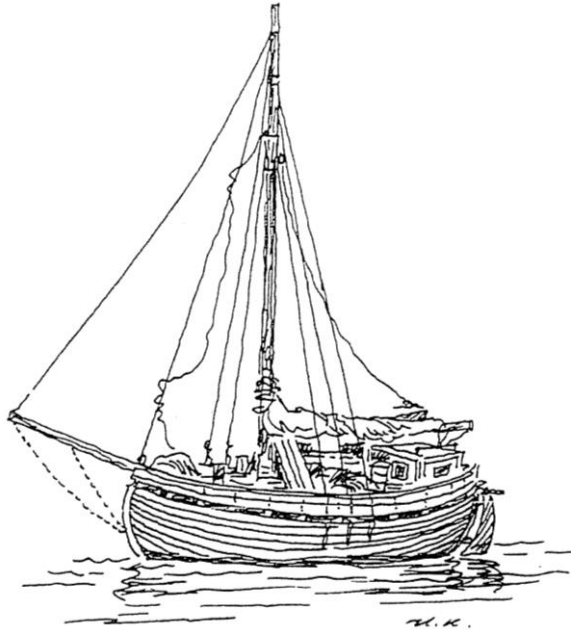
Det finns personligheter som bidragit till att göra Mariefred till en levande och trivsamt plats att bo på. En man som de flesta äldre mariefredsbor nog minns var Fiskar-Kalle, Karl Gustaf Andersson, mest känd för sin originella båt. Han var i övrigt en mycket arbetsam och duktig person.

Han var dessutom orädd, vilket han visade när han under många år tjärade Mariefreds kyrkas tornspira i början av 1960-talet, han var då över 70 år gammal. Många har säkert minnen från en liten farbror, som hängde i ett par rep med plankor emellan som sittbräda.

När han inte klarade klättringen längre skötte han om linor och anordningar åt efterkommande "tjärare" bl.a. ett par av polackerna, som stannat i Mariefred.

I tidningen Folket 1957 återges följande intervju med Fiskar-Kalle, då 71-årig:

Det kan hända att en landkrabba skulle betrakta honom med en viss skepsis, för visst är han något av stans original. Han tänker inte alls i lantbornas invanda tankebanor, säger tvärtom sin oförblommerade mening om vad som helst, sågar ved åt folk och har pension och lever på det stora hela taget ett ganska lyckligt liv. Han äger stans, för att inte säga hela Mälarens mest originella fiskebåt.

*Kuttern "Fyris", en mans verk.
Tecknad av Harry Karlsson.*

Den är Fiskar-Kalles stolthet - han har själv byggt den. Enklast kan man beskriva båten som en kutter, fast beskrivningen blir i så fall fullständigt felaktig; Kalles båt är ingen kutter utan en så att säga travesterad strömmings-fiskebåt, goda 30 fot från stäv till akter och nästan lika bred midskepps. "Fyris" är hennes namn och är byggd med dubbel bordläggning; en av furu innerst och en av prima mahogny utanpå. Nu i vinter och på vårsidan har Kalle byggt ut den med en brädgång runt däckens för att kunna ta sig runt i arbetet med fiskeredskapen och den last han hoppas få.

För se Kalle funderar på allvar att bege sig ut igen. Visst har han varit landboende några år men nu sedan han sålt gården och fått pension så hägrar ungdomens fria liv till sjöss igen. Kalle har fiskat både i saltsjön och i Mälaren - så nog vet han vad han talar om.

Fast det är ju det där med åldern förstås: 71 nu. Det är lite mycket det om man ska ge sig ut. - Å att få folk till hjälp är omöjligt, åtminstone för den betalning Kalle kan ge. En 4 kr i timmen vill nog en dräng ha. Det betyder att det Kalle skulle kunna hämta hem från fritt vatten i Prästfjärden, inte på långa tag skulle kunna betala den lön besättningskarlen skulle ha att fordra. Men båten kan man väl göra i ordning för det och man får väl alltid se hur det blir. Kalle är född skärkarl 1/4 1886, vid Vaxholm. Hans far var fiskare, men dog när Kalle var 10 år.

Han fick då hjälpa till med att dra fram trepersonersfamiljen så gott det gick. Som 16-åring kom han ut som fiskardräng till en mälarfiskare. Då hade han gått två terminer i skolan och dessutom blivit försenad i "läsen" ett par år. Sen blev det mer fiske inom- och utomskärs och i Mälaren. Kalle kom till Mariefred omkring 1930 och blev både fiskare och bonde och fiskare igen; han hade ju lärt yrket en gång och man överger inte sånt man lärt så lätt.

Men inte är fisket numera vad det varit, varken har eller i skärgården. Strömmingen i saltsjön flyr till nya vatten, som man inte vet mycket om och mälarfisket går tillbaka; siklöjan är ju snart försvunnen. När Kalle började fiska i Mälaren 1906 var det inte omöjligt att över en natt få upp till 350 kg siklöja, men gör om det nu! Siken har kommit bort och gäddan är på väg.

"Förresten", menar Kalle, "är snart varenda yrkesfiskare överflödig; finns det ett 40-tal i hela Mälaren är det styvt räknat, å då kan ändå inte alla dessa räknas till dem, som enbart försörjer sig på fisket. Mellan Mariefred och Stockholm finns det en enda. Det är inget ont att saga om alla fritids- och sportfiskare, men dom har i alla fall gjort sitt till att fiskerinäringen är på tillbakagång. Å man får förresten inte undra på t, om ingen vill ta itu med yrket numera. Dra iväg en halvmil eller gå en riktig snö vinter med "metsugga" och "don" i snö och kyla eller ta och hugga upp några hundra krok eller ett dussin nät i fottjockis för kanske 10 - 20 kr, när det går någorlunda skapligt. Då vill det till att man har fysik och intresse för fiskarlivet för att inte ge opp. Pengar blir det i alla fall aldrig för slitet".

Men båten var det - ja den är rar och det är en fin sjöbåt. Utomskärs har Kalle dock aldrig gått med den. I 10 år har han haft den, byggt den själv från början till slut och omsatt alla sina erfarenheter från sjön i dess konstruktion. Yttre bordläggningen är av mahogny, som sagt, för det är ett bra träslag, som står sig i alla väder och som dessutom är lätt att få tag i men dyrt; folk blir alltid imponerade av om man kan säga att så och så mycket kostar den har båten och Kalles båt är nog värd sina modiga 20 000 kr. Sen har han redskap för minst samma summa, så nog har Kalle investerat en bra slant.

Och nog skulle Kalle kunna se till att han tog igen pengarna för både båt och redskap, om han bara vore lite yngre, men han medger att 71 år lite mycket för att på allvar räkna med utdelning i större mått från sjön. Klart att han kommer att gå ut så snart båten är färdig - men det blir väl ändå som hittills de senaste åren att han litar till pensionen och så har han ju som sagt lite ströjobb i land då och då att ta sig före, vedkapning om inte annat. Enligt historien kom aldrig hans båt i riktig tjänst, utan sänktes utanför Torsholmen i Gripsholmsviken. Dessförinnan hade Kalle satt in en annons om försäljning av flytetyget under beteckningen fiskekutter, vilket han ansåg vara rätta benämningen. Detta föranledde besök av ett par spekulanter från västkusten, som efter att ha skådat föremålet med ett leende på läpparna tackade nej till affären. "Där missade dom en guldklimp" menade Kalle.

På ålderns höst började han studera per korrespondens, filosofi, matematik och konstruktionsritning. Hur han kunde hantera dragstift och cirkelpassare var för många en gåta. Hans händer var nämligen av det större formatet. Fiskar-Kalle bodde sina sista år på Hammargården och avled 17/1 1987, nära 101 år gammal.

Olle Gustafsson

Källa: Tidningen Folket